

Eerste Hulp Bij Onderwijs

In deze *Narthex*-rubriek buigt de lezer zich samen met een panel van docenten over casussen uit de lespraktijk. Eén docent stuurt een casus in en stelt een vraag, en twee docenten reageren met hun ervaringen en/of advies. Je kunt als lezer ook zelf een casus insturen of reageren. Een casus kan gaan over concreet gedrag van leerlingen, of juist meer uitzoomen naar het niveau van curriculumopbouw. Het kan gaan over excursies, beoordelingsopdrachten, didactische vernieuwingen of het ontwikkelen van nieuw lesmateriaal. Het kan gaan om iets groots, of juist iets kleins, als het maar voortkomt uit de dagelijkse lespraktijk van het vak levensbeschouwing/godsdienst.

Hoe stimuleer je diepgang bij de kerstviering?

Beste collega's,

Met de kersttijd in aantocht ben ik benieuwd hoe de kerstviering en het opwekken van de kerstgedachte op andere scholen wordt aangepakt. Bij mij op school staat de vrijdag voor de kerstvakantie tegenwoordig in het teken van het kerstontbijt en gezellig samenzijn. Jaren geleden was er meestal een grote gezamenlijke viering met sprekers en activiteiten. De organisatie vergde veel tijd en energie van collega's in een periode van het schooljaar die toch al als vol en vermoeiend wordt ervaren. Toen deze collega's vertrokken, is hun werk niet door anderen overgenomen. Daarna is er gekozen voor een vorm waarin mentoren de kerstafsluiting elk met hun eigen klas vieren, veelal in de vorm van een kerstontbijt. Alle mentoren proberen er natuurlijk een gezellig groepsmoment van te maken, maar de 'kerstigheid' verschilt enorm per klas. Sommige collega's toveren hun lokaal helemaal om, met gedempt licht, kaarsjes, feestelijke tafelkleden en stemmige kerstliederen op de boxen. Een enkele collega nodigt een indrukwekkende gastspreker uit passend bij de kerstgedachte van vrede en naastenliefde. In een ander lokaal beleeft een groep leerlingen veel plezier aan de door de docent

meegenomen *playseat* waarin ze één voor één een Formule 1-spel mogen spelen op het digibord. Weer bij een andere collega is er na een croissantje en chocomel tijd voor een pokertoernooi. Je begrijpt, als docent levensbeschouwelijke vorming zie ik behalve waardevolle gezelligheid hier en daar ook wel kans tot meer verdieping. Maar in hoeverre kun je dit vragen aan collega's die zelf weinig met Kerst of het kerstverhaal hebben? Ik merk dat sommige collega's er zelf geen ervaring mee hebben of zich niet toegerust voelen. Toch beweegt de slinger als vanzelf weer de andere kant op. Voor de onderbouw is er de laatste twee jaar weer meer schoolbreed gedacht. We organiseren nu een 'Heemlanden met je hart dag', waarbij leerlingen ervaring opdoen met vrijwilligerswerk via verschillende lokale stichtingen. Dat is nog niet expliciet het kerstverhaal, maar wel al veel meer een gezamenlijke inzet passend bij de kerstgedachte. Vandaar dus mijn vraag, op welke manier kun je bij een kerstviering diepgang stimuleren bij een heel gemengd docententeam en ook een diverse leerlingenpopulatie?"

Met collegiale groet, Sacha

Sacha van der Zande is docent levensbeschouwelijke vorming op College de Heemlanden in Houten.

Wil je reageren op deze casus of heb je zelf een interessante casus met vraag uit jouw lespraktijk? Stuur dan een berichtje naar sacha@vdlginform.nl. Een casus kan incl. vraag zo'n 400 woorden beslaan, een reactie max. 100 woorden.

Hoi Sacha,

Wat je schrijft is heel herkenbaar. Ook bij ons loopt de laatste schooldag voor de kerstvakantie uiteen van heel 'kerstig' tot gewoon gezellig. De één zet kaarsjes aan, de ander zet een film op of doet een spel. De vieringen doen we altijd de vrijdag voor de vakantie in de mentorles, met een ontbijt en soms nog een gezamenlijk moment in de aula.

Onze kerstcommissie probeert ieder jaar wat richting te geven met een PowerPoint over het kerstverhaal, vaak met een korte opdracht erbij, bijvoorbeeld een kaart schrijven aan iemand die iets voor je betekent. Op papier klinkt dat mooi, maar in de praktijk voelt het soms wat schools of geforceerd. Eerlijk is eerlijk: werken met andermans PowerPoint is voor niemand echt inspirerend.

Vorig schooljaar met Pasen liepen we daar ook tegenaan. De les die de vieringencommissie had voorbereid voelde voor ons niet comfortabel om mee te werken. De dag ervoor besloten we het voor onze eigen mentorklassen om te gooien: we maakten een speeddate-spel met thema's uit het paasverhaal. Na een kort bijbelgedeelte (als LeVo-docenten vonden we het wel belangrijk om de context te geven) gingen de leerlingen in gesprek aan de hand van vragenkaartjes met vragen die raakten aan de thema's binnen het Paasverhaal. Denk aan vragen als: 'Kan liefde bestaan zonder wederkerigheid?' 'is vergeving een zwakte of een kracht?' en 'moet een vriend altijd aan jouw kant staan?'.

Het werd een onverwacht succes. De leerlingen raakten écht in gesprek met hun klasgenoten. Het verhaal had zich op de dag van Pasen snel verspreid: voor we het wisten hadden collega's in andere lokalen hetzelfde idee overgenomen.

Het is voor een vieringencommissie lastig om iets aan te bieden dat

passend is voor iedere klas, mentor en jaarlaag. Om recht te doen aan de diversiteit binnen een school kan een vieringencommissie meerdere eenvoudige formats aanreiken die mentoren vervolgens zelf kunnen aanpassen aan hun eigen klas. Daardoor hoeven mentoren niet te werken met een vast sjabloon dat mogelijk niet bij hun groep past of waar zij zich niet prettig bij voelen, maar hebben een keuze. Vanuit hun vakgebied, persoonlijke interesses en kennis van hun leerlingen kunnen zij een invulling kiezen die aansluit bij hun klas. Zo kozen wij met Pasen bijvoorbeeld voor vragen rond thema's als vergeving, naastenliefde en vriendschap. Ook voor Kerst zijn er genoeg thema's en werkvormen te bedenken die mentoren kunnen inspireren om met hun klas in gesprek te gaan en samen op een betekenisvolle manier de laatste schooldag van het kalenderjaar af te sluiten.

Hartelijke groet vanuit Alphen a/d Rijn, Djarno en Anne

Djarno Wiegman en Anne Roozeboom geven lessen levensbeschouwelijke vorming op het Groene Hart Lyceum in Alphen aan den Rijn.

Beste Sacha,

Dank voor je mooie vraag. Deze praktijken van verschillende benaderingen van het vieren van kerst kom ik vaker tegen. Het zou kunnen duiden op een verlegenheid om als individuele docent met het Bijbelse verhaal van kerst om te gaan. Dan is het vanzelfsprekend dat er zoveel diversiteit in de praktijk is. Het kan ook aantonen dat er geen schoolbrede visie op vieringen is. En zeker ook een combinatie van deze beide mogelijke verklaringen. Hoe dan ook: dit vraagt vooral om een gesprek met alle collega's over de visie van de school en van hen individueel op de rol van vieringen in het algemeen en die van de kerstviering in het bijzonder. Ook de relatie met de (mogelijk confessionele) identiteit van de school moet hierin dan aan de orde komen. Zonder het gesprek erover is er geen eenduidigheid te verwachten.

De directie, en zeker ook de vakgroep GL, kan hier een aansturende rol in vervullen. Dit betekent zeker niet dat iedereen allemaal hetzelfde moet doen en dat de school, de directie en/of de vakgroep voorschrijft wat er onder kerst en onder een viering verstaan moet worden. Maar mogelijke gemeenschappelijke praktijken kunnen alleen gerealiseerd worden als het draagvlak is onderzocht en hopelijk gecreëerd.

Ik heb de ervaring dat de inbreng van docenten met verschillende expertise dan heel verrijkend kan zijn. Organiseer, naast het schoolbrede gesprek waarover ik hierboven schreef, ook een gesprek in kleiner verband. Zo'n groep bestaat dan uit docenten die (bijvoorbeeld) vanuit de wereld van de literatuur, de kunst, maatschappij/wereldoriëntatie kunnen bijdragen aan kerstvieringen die breed gedragen worden en

inhoudelijk rijk zijn. De docent GL heeft in zo'n groep dan de specifieke taak in te brengen hoe het Bijbelverhaal bij kerst zo (hermeneutisch) vertaald kan worden naar een levensthema dat het betekenisvol wordt voor leerlingen van verschillende achtergronden. Dit laatste vergroot ook de kans dat jouw school hiermee laat zien dat kerst niet alleen gezellig is, maar ook vormend kan zijn voor de identiteitsontwikkeling van elke leerling. Een school of docent die dit kan onderschrijven zal vast en zeker bij willen dragen aan het gesprek over waardevolle vieringen.

Dr. Erik Renkema
Adviseur identiteit/onderwijstheoloog
bij Verus

Nieuws uit het bestuur: Gewoon goed onderwijs

PAULINE KRAAKMAN-LOKHORST

Formatief handelen, didactisch coachen en digitale geletterdheid zijn waardevolle thema's die momenteel veel aandacht krijgen op scholen. Ook op mijn eigen school, bieden we hierover verschillende cursussen aan.

Terecht: als professional blijf je leren en ontwikkelen. Wie mij een beetje kent, weet dat ik 'een leven lang leren' ongelooflijk belangrijk vind. Bovendien kan ik er ook erg van genieten. Het is heerlijk om even zelf leerling zijn, nieuwe kennis op te doen en frisse ideeën mee te nemen naar mijn eigen klaslokaal.

Als vakvereniging hebben we onszelf verschillende opdrachten gegeven. In deze *Narthex* willen we vanuit het bestuur met het oog op de rest van het jaar wat extra aandacht besteden aan onze activiteiten. Ook daarin spelen rituelen en vooral vaste momenten en gewoonten een belangrijke rol.

Pauline Kraakman-Lokhorst

Studiedag en abdijsweekend

Om te beginnen organiseren we op dinsdag 10 maart onze jaarlijkse studiedag onder het motto 'Gewoon goed onderwijs'. Deze dag staat in het teken van vitaal docentschap en eigentijdse didactiek. We nodigen diverse experts uit om hun inzichten te delen en we besteden aandacht aan het tweede inspiratieboek, maar er is ook ruimte om van elkaar te leren.

- Voor deze studiedag zijn we op zoek naar foto's waarin de docent centraal staat, als degene die leerlingen weet te raken, te prikkelen en in beweging te brengen. Laat in beeld zien hoe jouw didactiek en houding leerlingen aanzet tot leren!

Rituelen geven ritme. We willen graag het succes van onze gezamenlijke afsluiting van vorig jaar voortzetten. Aan het einde van het schooljaar komen we opnieuw samen in de abdij van Berne. Dit keer pakken we het iets groter aan. Reserveer alvast het weekend van 12, 13 en 14 juni, want dat weekend zijn er twintig plekken beschikbaar voor leden van de VDLG. Het is een bijzondere kans om samen het schooljaar af te sluiten in een inspirerende omgeving.

Webinars en Ledenvergadering

Daarnaast organiseren we komend jaar nog twee webinars: één over algemene didactiek en formatief handelen op 15 januari, en een tweede waarin we door onszelf ontwikkeld lesmateriaal met elkaar delen. Zo kunnen we, ook op afstand, blijven leren van elkaars ervaringen.

Aan het begin van het nieuwe kalenderjaar blikken we traditiegetrouw terug en kijken we vooruit tijdens de digitale Algemene Ledenvergadering. Leden ontvangen hierover binnenkort een aparte uitnodiging.

Jouw bijdrage telt

We willen graag in contact komen met docenten die het verschil willen maken binnen hun vak. Heb jij een goed idee, wil je meedenken of op een andere manier bijdragen aan onze vereniging? Laat het ons weten via pauline@vdlginfo.nl.

Ook als je maar een paar uur tijd hebt of eenmalig wilt helpen: jouw inzet doet ertoe.